

**PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO
5/2013 vp**

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden kehysistä vuosille 2014—2017

**Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle valtiontalouden kehysistä vuosille 2014—2017
27.3.2013 annetun valtioneuvoston selonteon (VNS 3/2013 vp) täydentämisestä**

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä huhtikuuta 2013 lähettäessään valtioneuvoston selonteot valtiontalouden tarkistetuista kehysistä vuosille 2014—2017 (VNS 3/2013 vp) ja valtiontalouden kehysistä vuosille 2014—2017 27.3.2013 annetun valtioneuvoston selonteon (VNS 3/2013 vp) täydentämisestä (VNS 4/2013 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla päättänyt, että muut erikoisvaliokunnat voivat

halutessaan antaa lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- osastopäällikkö, ylijohdaja Esa Pulkkinen ja yksikön johtaja, talusjohtaja Timo Norbäck, puolustusministeriö
- suunnittelupäällikkö, kontra-amiraali Kari Takanen, Pääesikunta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kansainvälisen talouden epävarmat näkymät heijastuvat Suomen talouteen koko kehyskauden ajan. Hallitus on asettanut tavoitteekseen tasapainottaa valtiontalous ja kääntää valtionvelka suhteessa kokonaistuotantoon selkeään laskuun vaalikauden loppuun mennessä. Käsitellyssä olevalla kehyspäätöksellä toteutetaan vuoden 2015 tasolla 600 miljoonan euron lisäsopeutustoimet. Aiemmat päätökset mukaan lukien sopeutustoimet kohentavat valtion rahoitusasemaa

nettomääräisesti yhteensä 5,2 miljardilla eurolla vuoden 2015 tasolla.

Vuosien 2014—2017 kehyspäätöksessä puolustusministeriön hallinnonalan kehysnäkymä säilyy edellisten kehyspäätösten linjaamalla tasolla. Puolustusministeriön pääluokan menojen osuus bruttokansantuotteesta laskee kehyspäätöksen mukaan nykyisestä 1,43 prosentista 1,22 prosenttiin. Hallinnonalan kehykseen luettavat määrärahat ovat vuonna 2017 noin 226 miljoonaa euroa (8,9 prosenttia) alemmalla tasolla kuin

vuoden 2013 talousarviossa. Puolustusministeriön pääluokan osuus valtion budjettitalouden menoista laskee kehyskauden aikana 5,0 prosenttiin (5,3 prosenttia vuonna 2013).

Valiokunta pitää huolestuttavana, että hallinnonalalle on kohdistettu jo aiemmin osoitettujen mittavien säästöjen lisäksi uusia säästöjä. Julkisen hallinnon atk-menoihin tehdään lisäsäästö, jonka suuruus on 5,8 miljoonaa euroa vuonna 2014 ja siitä eteenpäin vuosittain 2,3 miljoonaa euroa. Aiemmin hallinnonalalle on jo kohdennettu 3,8 miljoonan euron vuotuiset atk-meno-säästöt. Valiokunta muistuttaa siitä, että atk-investointeja tarvitaan puolustushallinnon uudistusten toteuttamiseen. Atk-menoista säästäminen tulee olla tarkkaan harkittua mahdollisimman kustannustehokkaan toiminnan turvaamiseksi ja tavoiteltavien henkilöstösäästöjen aikaansaamiseksi.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoja on vähennetty 5 miljoonaa euroa vuodesta 2015 alkaen. Valiokunta toteaa, että jos Suomi päättää osallistua uuteen operaatioon tai laajentaa merkittävästi olemassa olevia operaatioita, siihen tarvitaan lisärahoitusta. Valiokunta toteaa myös, että turvallisuusverkon verkkopalveluiden siirto Suomen Turvallisuusverkko Oy:lle edellyttää, että puolustusvoimille osoitetaan siihen tarvittava lisärahoitus.

Valiokunta pitää myönteisenä, että kehyksissä on otettu huomioon muiden kuin henkilöstömenojen osalta vuoden 2012 toteutuneen indeksikehityksen mukainen kustannuskehitys ja muutettu kehykset vuoden 2014 hinta- ja kustannustasoon tekemällä 1,5 prosentin kustannustasotarkistus. Tämä merkitsee yhteensä 37,7 miljoonan euron lisäystä vuodessa kehykseen luettavissa menoissa. Päätös sisältää myös vuositasolla 2 miljoonan euron lisäyksen varusmiesten kaikkien kotimaan lomamatkojen muuttamiseksi maksuttomaksi vuoden 2014 alusta alkaen. Lisäksi on huomioitu puolustusvoimauudistuksen toimeenpanosta johtuvista toimitilojen vuokrasopimusten ennaaikaisista päättymisistä maksettavat kertakorvaukset.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että puolustusvoimat joutuu edelleen vuonna 2014,

kuten kuluvanakin vuonna, leikkaamaan toimintaansa paikoitellen alle hyväksyttävän minimitason. Esimerkiksi varusmiesten maastovuorokausien tavoitetaso on 40 vuorokautta, mutta siitä voidaan toteuttaa vain hieman yli puolet. Valiokunta pitää kuitenkin hyvänä, että kehyspäätös näyttäisi mahdollistavan lentotuntien, alusvuorokausien, kertausharjoituksissa koulutettujen reserviläisten sekä varusmiesten maastovuorokausien määrän palauttamisen vuonna 2015 vastaamaan puolustusvoimauudistuksen mukaista tavoitetasoa.

Käynnissä olevan puolustusvoimauudistuksen tavoitteena on, että toiminta palautetaan kaikilta osin vuonna 2015 uusien organisaatioiden edellyttämälle tasolle siten, että rauhan ajan organisaatio tuottaa kustannustehokkaasti sodan ajan joukot, niiden osaamisen ja valmiuden. Uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen on edellytys puolustusvoimien toimintakyvylle ja jatkokehittämiselle rakennettaessa 2020-luvun puolustuskykyä.

Valiokunta toteaa, että sotilaallisen maanpuolustuksen kehittämisen suurimpana haasteena on vuoden 2015 jälkeinen rahoituskehys. Käsitteilyssä oleva kehyspäätös ei ota huomioon turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon (VNS 6/2012 vp) kirjattua puolustushallinnon esittämää lisätarvetta suorituskyvyn ylläpitämiseksi, vaan rahoitustaso jää seuraavan hallituksen arvioitavaksi. Puolustusvaliokunta yhtyi selontekolausunnossaan (PuVL 4/2013 vp) puolustushallinnon näkemykseen, jonka mukaan puolustuspoliittiset linjaukset vaativat vuonna 2016 noin 50 miljoonan euron ja vuoteen 2020 mennessä asteittain 150 miljoonan euron lisärahoituksen indeksikorotusten lisäksi.

Kehyspäätöksen mukainen supistuva menokehys aiheuttaa vakavia haasteita materiaalin hankintaan ja ylläpitoon vuoden 2015 jälkeen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan materiaalirahoitus on riittämätön ja ilman resurssitason tarkistusta Suomen puolustuskyky alkaa menettää uskottavuuttaan jo kuluvan vuosikymmenen lopulla.

Valiokunta toteaa, kuten myös lausunnossaan PuVL 4/2013 vp, että seuraavalla hallituskaudel-

la on tehtävä poikkeuksellisen tärkeä ja pitkävaikutteinen puolustusvoimien kehittämistä ja puolustushaarojen suorituskykyjen korvaamista koskeva poliittinen linjaus. Samalla on otettava huomioon valtiontalouden tasapainottamiseen liittyvät tarpeet. Näin ollen on välttämätöntä, että seuraavan vaalikauden alussa uudella hallituksella ja eduskunnalla on käytössään laaja-alainen ja syvälinen tietämys puolustuksen pitkän aikavälin haasteista ja niihin vastaamisesta. Tämä edellyttää valmistelun käynnistämistä vielä kuluvalle vaalikaudella.

Lopuksi valiokunta painottaa, että jos turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjausten edellyttämää lisärahoitusta ei pystytä osoittamaan, joudutaan puolustuksen perusratkaisut väistämättä arvioimaan uudelleen.

Lausunto

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 17 päivänä huhtikuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jussi Niinistö /ps	Eero Reijonen /kesk
vpj.	Seppo Kääriäinen /kesk	Mikko Savola /kesk
jäs.	Thomas Blomqvist /r	Eero Suutari /kok
	Timo Heinonen /kok	Pauliina Viitamies /sd
	Mika Kari /sd	Sofia Vikman /kok
	Esko Kurvinen /kok	Tuula Väättäinen /sd
	Tuula Peltonen /sd	vjäs. Ritva Elomaa /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mari Nuutila.